

KKI

4:1

Hogyan zajlottak
a romániai politikai
változások 2019 őszén,
és mi várható ezek után
a bukaresti külpolitikában?

KKI 4:1

A Külügyi és Külgazdasági Intézet időszeri kiadványa

Kiadó:

© Külügyi és Külgazdasági Intézet, 2019.

Szerkesztő: Szalai Máté – Külügyi és Külgazdasági Intézet

Barabás T. János – Külügyi és Külgazdasági Intézet

Illyés Gergely – Nemzetpolitikai Kutatóintézet

Pátszán Zsolt – EUROCOM sajtófigyelő kft.

Pataky István – Magyar Nemzet

Szöveggondozás és tördelés:

Lévárt Tamás

Fotó:

depositphotos.com

Jelen elemzés és annak következtetései kizárólag a szerző magánvéleményét tükrözik, és nem tekinthetők a Külügyi és Külgazdasági Intézet, a Külgazdasági és Külügyminisztérium, illetve Magyarország Kormánya álláspontjának.

A sorozatban eddig megjelent kiadványok

2019/18. [Hogyan értékelhető az Európai Tanácsnyugat-balkáni bővítéssel kapcsolatos októberi döntése?](#)

2019/17. [Mi a jelentősége Abu Bakr al-Bagdádi halálának a dzsihádisták terrorizmus jövője szempontjából?](#)

2019/16. [Miként reagáltak a jelentősebb nyugat-európai országok az északkelet-szíriai török offenzívára?](#)

2019/15. [Milyen hosszú távú következményei lesznek az iraki tüntetéseknek?](#)

2019/14. [Mi lehet Törökország célja az újabb szíriai művelettel?](#)

Régebbi számaink elérhetőek a [KKI](#) honlapján.

A Külügyi és Külgazdasági Intézet 4:1 című sorozatában négy kutató válaszol röviden ugyanarra – a nemzetközi politikát és gazdaságot érintő – kérdésre. Célunk a magyarországi tudományos viták elindítása és a szakértők közötti párbeszéd elősegítése. E számunkban a következő kérdésre kerestük a választ: „Hogyan zajlottak a romániai politikai változások 2019 őszén, és mi várható ezek után a bukaresti külpolitikában?”

ILLYÉS GERGELY

A Ludovic Orban vezette Nemzeti Liberális Párt (Partidul Național Liberal – PNL) kormánya 2019. november 4-én [letette az esküt](#) az államfő előtt. A jelenlegi román belpolitikai helyzet kisebbségi kormányzást tesz lehetővé, miközben a november végi elnökválasztási küzdelem nagyban meghatározza a politikai szereplők taktikai lépéseit.

A román Szociáldemokrata Párt (PSD) 2016-os elsőpró választási győzelme után három évvel, azaz egy évvel a 2020-as parlamenti választások előtt megbukott a Viorica Dăncilă vezette kormány. Ezzel előállt az a – még a gyakran zavaros és áttekinthetetlen román belpolitikában is szokatlan – helyzet, hogy az elnökválasztási kampány kellős közepén az újabb mandátumra pályázó Klaus Johannis államfőnek kellett megneveznie a következő miniszterelnökjelöltet. Az eddig ellenzéki, a törvényhozásban mintegy 20%-os jelenlétű PNL jelöltjeként kampányoló Johannis ezt a személyt Ludovic Orban PNL-elnökben, azaz az őt indító párt vezetőjében találta meg, aki így kemény feladat előtt állt: parlamenti többséget kellett szereznie a kormánynak.

A bizalmatlansági indítvány 2019. október 10-i parlamenti elfogadása során látszott, hogy a PSD parlamenti mandátumainak a száma még ilyen körülmények között is majdnem elegendő a többség biztosításához, az indítvány sikeréhez az összes ellenzéki párt egy irányba való voksolására volt szükség. Az új kormány beiktatásához ugyanilyen többség, 233 szavazat kellett a román parlamentben, ami első látásra rendkívül nehéznek tűnt. Ha azonban áttekintjük, hogy Ludovic Orban kormányának elutasítása milyen következményekkel járt volna, világossá válik, hogy a pártok számára nemigen maradt más megoldás, mint megszavazni, ezáltal miniszterelnöki tisztségbe helyezni a PNL elnökét. Az Orban-kabinet esetleges leszárvazása után ugyanis Klaus Johannis újabb személyt jelölt volna ki miniszterelnökjelöltnek, ha azonban a parlament neki sem szavaz bizalmat, az elnök feloszlathatja a törvényhozást, és új választásokat írhat ki. Igaz, az alkotmányos előírások miatt a parlament feloszlatására csak az új elnök – adott esetben szintén Klaus Johannis – mandátumának kezdete után, azaz valamikor decemberben kerülhetett volna sor.

Az előre hozott választások januári-februári megszervezése azonban sok parlamenti pártnak rémálomszerű forgatókönyv: a szociáldemokraták óriási mandátumvesztéssel számolhatnak, több kis párt számára pedig – PMP,

ALDE, Pro Románia – kétségessé válna a parlamentbe való bejutás is. Ezek az előre hozott választásban ellenérdekelt alakulatok a parlamenti mandátumok több mint felét birtokolják, így eléggé valószínű, hogy bárkit megszavaznának második miniszterelnök-jelöltként, csak ne kerüljön sor a választásra, maradjon meg a jelenlegi parlamenti összetétel a 2020-as év végi választásokig. Ilyen körülmények között pedig a politikai logika azt diktálná, hogy a legnagyobb ellenzéki párt elnökének adjon kormányzási felhatalmazást a parlament, ne pedig egy ma még ismeretlen jelöltnek, ezáltal a kormányzás felelőssége is a PNL-re száll, amely ezzel veszíthet népszerűségéből, ami minden pártnak kapóra jönne a jövő évi választások előtt.

A [kormány beiktatásáról](#) szóló 2019. november 4-i parlamenti szavazás előtt a kijelölt miniszterelnöknek tárgyalnia kellett a pártok képviselőivel, akik egyrészt a közvélemény előtt feltételekhez próbálták kötni a szavazatukat, másrészt ténylegesen alkut kötöttek a PNL-vel bizonyos kérdésekben. Ezek azonban leginkább személyi kinevezések, mivel egyéb kérdésekben a leendő kormány mindenképpen a parlamenti többségre lesz utalva.

A kormány beiktatásának megszavazását ugyanis el kell választanunk attól, hogy lesz-e olyan politikai alakulat, amely vállalja a kormányzást, és ehhez miniszteri tárcák irányításával hozzájárul. Nagyon is elképzelhető az is, hogy csupán a kormány beiktatását szavazták meg a pártok, majd rögtön „ellenzékbe vonulnak”, és nyilvánosan támadják a kisebbségi PNL-kormány tevékenységét, másrészt minden egyes parlamenti szavazatnak megkérik az árát.

Volt már ilyen, kisebbségi kormányzás által jellemzett időszak Románia politikatörténetében, 2000–2004 között a PSD kormányzott az RMDSZ külső támogatásával, de később a PNL is kisebbségben maradt Călin Popescu Țăriceanu miniszterelnökségének utolsó időszakában, őket általában a PSD segítette ki a parlamenti szavazások során. A helyzet tehát korántsem szokatlan, és tulajdonképpen jól jellemzi a román demokrácia és pártrendszer működését, hiszen a pártok gyakori párfordulása, az egyes politikai vezetők párt- és politikaioldal-váltásai mindennaposak voltak eddig is, a kisebbségi kormányzás tehát inkább egy állandósuló és valamelyest intézményesülő politikai alkufolyamatot jelenthet majd. Ez természetesen azzal is együtt jár, hogy a döntések kiszámíthatósága, átláthatósága és általánosságban a kormányzati stabilitás továbbra is kétséges lesz.

Ennek a helyzetnek, úgy tűnik, csak egy parlamenti választás vethet majd véget, amelyre a PNL-t leszámítva az összes párt „ellenzékéből” készülhet fel. Ez jól jöhet a megtépzott népszerűségű szocialista PSD-nek, a PNL szavazóira hajtó szintén liberális USR-nek (Mentsétek meg Romániát Szövetség), a megerősödni vágyó szociálliberális ALDE-nek (Liberálisok és Demokraták Szövetsége), a politikai túlélés lehetőségeit vizsgáló jobboldali PMP-nek (Népi Mozgalom Párt), a figyelmét leginkább a PSD belharcaira fordító baloldali Pro Románia pártnak és a PSD korábbi parlamenti támogatása miatt választói által sokat bírált RMDSZ-nek is. A romániai választók pedig újra egy következő választástól remélhetik a koherens és stabil kormányzást, a közpolitikai programok végrehajtását és a politikai stabilitás megteremtését.

PÁSZKÁN ZSOLT

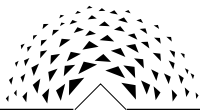
V alószínűleg csak a 2019. novemberi [elnökválasztások](#) után fogjuk megtudni – ha egyáltalán –, hogy pontosan mi volt az ellenzék (elsősorban Klaus Johannis hivatalban lévő elnök és az őt támogató PNL) elképzelése a 2019. októberi parlamenti bizalmatlansági indítvánnyal, és valóban végiggondolták-e az összes lehetséges forgatókönyvet, vagy a saját blöffjük áldozatává váltak.

Pedig a 2019. június 18-i előző bizalmatlansági indítványuk kudarcra (akkor csak 200 szavazatot sikerült összeszedniük a szükséges 233 helyett) figyelmeztető jel lehetett volna, hogy az ellenzék „kemény magja” (vagyis a konjunkturális támogatók nélküli parlamenti szavazóbázisa) nem elegendő a kormányzáshoz. Ráadásul Johannis elnök „kinevezési sztrájkja”, vagyis az, hogy a PSD-n belüli harcok élezése és saját – nagyjából négy és fél évnyi passzivitása miatt elégedetlen – szavazóbázisa mozgósítása érdekében megtagadta a meglehetősen kaotikus minisztercserék érvénybeléptetését, kizárólag szeptember 18-ig volt a demokratikus szabályok szerint elfogadható „trükközés”. Ugyanis azon a napon az alkotmánybíróság kimondta, hogy ez a gyakorlata alkotmány sértő, és felszólította a kormányfő által menesztett miniszterek leváltásának aláírására. Ettől kezdődően viszont az elnök – az alkotmányosság legfőbb őre – olyan helyzetet idézett elő, aminek később súlyos következményei lehetnek, hiszen ettől kezdve akár ő, amennyiben másodjára is megválasztják, akár bármelyik utána következő elnök számára ez precedensértékű, és fennáll a veszély, hogy figyelmen kívül hagyja az alkotmányos előírásokat, ahányszor az számára politikailag hasznos lesz. Külön kiemelendő, hogy ezzel az alkotmány sértéssel szemben nem nyilvánult meg sem az eddigi ellenzéki propaganda által egekbe magasztalt és a demokrácia és „európaiság” világítótornyának beállított „civil társadalom”, sem a rendkívül aktív nyugati államok (EU-s országok és az USA) nagykövetségei, sem az – amúgy szintén rendkívül aktív – EU-s intézmények!

Tehát az ellenzéknek a 2019. szeptember elején kezdődő ülészak első napja és szeptember 18-a közötti időszakban lett volna igazán célszerű benyújtania a bizalmatlansági indítványt, ahogy azt, különben, az RMDSZ elnöke, Kelemen Hunor javasolta is.

Ennek elmaradása azért is érthetetlen, mivel még ha nem is sikerült volna megszavazni/megszavaztatni a bizalmatlansági indítványt, a kudarcot könnyen fel lehetett volna használni a szociáldemokraták „hataloméhségéről”, az „európai parlamenti választás eredményeinek lábbal tiprásáról” szóló vagy akármilyen más propagandaszöveg bevetésével.

Így viszont a sikeres 2019. november 4-i kormányváltás után, a november végi elnökválasztás előtt [Johannis és a PNL](#) lépéskényszerbe került. Ugyanis az alkotmánybíróság október 2-án közzétette a szeptember 18-i döntése indoklását is, így már nem lehet letagadni azt, hogy az elnök úgy vág neki az elnökválasztási kampánynak, hogy megsérti az alaptörvényt. Talán ez a kényszerhelyzet magyarázza a bizalmatlansági indítvány benyújtásával kapcsolatos sutaságokat, hiszen

tudatában kellett volna lenniük annak, hogy egy olyan parlamentben, melyben még mindig a PSD a legnagyobb párt, az ellenzék csak korlátozottan képes érvényesíteni az akaratát. Így aztán a PSD könnyen csapdába tudta csalni a PNL-seket, és annak meglebegtetésével, hogy 2019. október 12-ére, szombatra helyezheti az indítványról tartandó szavazást, egyszerűen nevetségessé tette az ellenzéki pártokat. Ugyanis az a vehemencia, amivel a „hétvégi munka” ellen tiltakoztak, megkérdőjelezte az indítvány indoklásának hitelességét, amelyikben a benyújtók arról beszéltek, hogy a Dăncilă-kormány minden egyes hivatalban eltöltött további órája „helyrehozhatatlan károkat” okoz az országnak. Kivéve a hétvégéket.

Johannis elnök és a PNL másik nagy taktikai hibája az volt, hogy elhitték/komolyan vették Victor Ponta, a PSD-ből kilépett, volt PSD-sekből (és újabban néhány ALDE-sből) összetákolt Pro Románia Párt (PPR) elnökének blöffjét, hogy képes jelentős számú képviselőt és szenátort kiszakítani a PSD parlamenti frakcióiból. Márpedig a bizalmatlansági szavazás eredménye azt mutatja, hogy ez meglehetősen eltúlzott várakozás volt (az indítványt végül csak ötten többen szavazták meg a szükséges 233 képviselőnél, és ebben jelentős szerepe volt annak, hogy míg az aláírók között csak ketten szerepeltek a nem magyar kisebbségi képviselők között, a szavazáson végül kilencen vettek részt). Ezzel, persze, úgy tűnik, szertefoszlott a PSD-ben és a Dăncilă-kormányban kialakult válság legnagyobb nyertesének tűnő Victor Ponta álma is, hogy egy Dăncilától „megtisztított” PSD-ből, a volt PSD-sekből és az ALDE-ből (vagy annak maradványaiból) egy új nagy párt élére kerülhet. De ez most a legkevésbé sem segít sem Johannison, sem a PNL-n.

A fentiek alapján viszont Johannis elnök és a PNL is nehéz helyzetbe került, méghozzá pontosan az elnökválasztási kampányban. Ugyanis a bizalmatlansági indítvány elfogadásának pillanatától kezdve minden egyes hiba, rossz lépés vagy akár csak egy megfontolatlan nyilatkozat vagy késlekedés egyértelműen Klaus Johannis és a PNL „kontójára” történik. Márpedig Johannis elnök és a PNL olyan feladatok megoldására kényszerül, melyek eredménye – akár siker, akár kudarc – mindenképpen szavazatokba, méghozzá súlyos szavazatokba kerülhet a novemberi elnökválasztáson. Egyrészt olyan pártok parlamenti szavazatát kell kérniük, amelyek mindegyikének van elnökjelöltje, és azok egyike sem Klaus Johannis. Így az általuk kérhető ár olyan kompromisszumokat jelenthet, amelyeket legfeljebb csak kevesen értenek meg/fogadnak el. Ezek száma viszont könnyen túl kevésnek bizonyulhat. Erre bizonyíték, hogy mind Klaus Johannis, mind a PNL arra kényszerült, hogy egyértelműen kijelentsék (Klaus Johannis, szokása szerint, szótagolva): hatalomra kerülésük után nem lesz sem közalkalmazottibér-, sem nyugdíjcsökkentés. Ez még akkor is gondokat fog okozni, ha esetleg nem hajtják végre a 2020 szeptemberében esedékes 40 százalékos nyugdíjemelést, amivel teljesítik azt, hogy nem csökkentik a nyugdíjakat, de már a jelenlegi szintet is nehéz lesz tartani. Főleg úgy, hogy közben a jelenleg csekély beruházások növelésére vonatkozó ígéretüket is be akarják tartani. Vagy ugyanilyen példa az, hogy visszakoztak az

Igazságszolgáltatási Bűncselekményeket Vizsgáló Ügyészségi Részleg (SIIJ) felszámolására tett ígéretükből, márpedig ez pont a választói rétegük „kemény magjánál” okoz majd csalódást!

Másrésről a jelenlegi helyzetben olyan fegyvert adtak a PSD kezébe, méghozzá az elnökválasztási kampányban, amiről ez utóbbi még csak nem is álmodhatott. Mert „megalázhatja” Johannis elnököt és a PNL-t azzal, hogy akadályozza az új kormány munkáját (távolmaradással akár még a napirendre tűzés is nehézségekbe ütközhet). És még ha ez nem is sikerül neki (mondjuk, azért, mert esetleg az összes többi párt újra egységesen szavaz, ami kevéssé valószínű), a PSD egyedüli ellenzéki pártként vághat neki a kampánynak és állíthatja majd – joggal –, hogy az összes többi elnökjelölt valójában Klaus Johannis „kiszolgálója”.

Végül még ha be is jön Klaus Johannisnak és a PNL-nek az államfő újraválasztásának terve, a liberális alakulatnak – jelen állás szerint – olyan szűk lesz a mozgástere, hogy nem tud majd jelentős változásokat elérni ahhoz, hogy erős és a többieket „lehengerlő” pártnak tűnjön a jövő évi, a mostaninál összehasonlíthatatlanul fontosabb helyhatósági és parlamenti választásokig, és ne a többi párt külső támogatásával működjön. Ilyen körülmények között nemcsak eredményeket nem sikerül majd felmutatni (hiszen ezt a parlamentben a többi párt akadályozni fogja), hanem még a kormányzásból adódó előnyöket sem élvezheti majd. Hiszen nem-hogy többletforrásai nem lesznek, de valószínűleg súlyos megszorító lépéseket kell majd tennie – melyek elsősorban éppen a saját szavazóbázisát fogják hátrányosan érinteni – ahhoz, hogy teljesíteni tudja az előző kormány által a saját szavazóbázisának tett ígéreteit.

BARABÁS T. JÁNOS

A 2019. november 4-i [kormányalakítás után](#) Romániában ugyanaz a párt, a nemzeti liberális PNL adja az államfőt és a kormányt is, és így elvben a nyugati elkötelezettségű politikai tábor részéről az eddiginél koherensebb, céltudatosabb kül- és biztonságpolitikát várhatnánk. Elemzésemben arra térek ki, miért nem fog bekövetkezni ez a koherencia, de előbb ismertetem és értékelem a külpolitika meghirdetett elveit és belső ellentmondásait is. A 2019. november 4-én létrejött, Ludovic Orban vezette PNL-kormány külpolitikai üzenetei a várakozásoknak megfelelően az euroatlanti partnerség mellett tesznek tanúságot. Ebben a diszciplínában is a részletekben rejtőzik a lényeg (vagy az ördög), de [Bogdan Aurescu](#) új külügyminiszter eddig óvatosan kerülte konkrét elképzeléseinek az ismertetését, marad tehát elsősorban az államfő választási programja mint tájékoztatósi alap. Ugyanakkor ez a program keveset árul el a külpolitikáról, sőt összefüggéseiben zavaros, mert számos olyan területen fogalmaz meg külpolitikai vonatkozású tennivalókat, amelyek nem tartoznak az elnöki kompetenciához (pl. telekommunikáció, mezőgazdaság, közlekedés).

Az alkotmány szerint az államelnök fő feladatai közé tartozik a kül- és biztonságpolitikai stratégia létrehozása, az állam külföldi képvisellete, de legfőképpen közvetítenie kell az intézmények között.

Az elnökválasztási programból a következő külpolitikai irányok körvonalazódnak:

1. Első helyen az amerikai partnerség, közeledés az EU francia–német párosához

Romániában a 2019. novemberi elnökválasztáson PNL-színekben induló Klaus Johannis jelenlegi államfő [választási programjában](#) alapelvek szerepelnek külpolitikai vonatkozásban. Tágabb összefüggésben az EU-s források jobb felhasználása prioritás, ez az egyik alapja az állam modernizálásának, amire Johannis és a PNL egy „stratégia” alkotását tervezi. Ez a szándék mindegyik eddigi kormány és elnök programjában szerepelt, és a mostaninak is az a gyengéje, hogy hiányzik az a konkrét gazdaságpolitika és belpolitikai reform, amelynek része lehetne az EU-s kapcsolat. Így nincsen tisztázva, mi lesz a fekete-tengeri szénhidrogénnel, az állami befektetési alapokkal, az adórendszerrel, az igazságügyi és adminisztratív reformmal. Az elnöki programban az EU-pártiság fogalma megítélésem szerint nincs kellően kifejtve, összefüggésekbe hozva. Ebből arra következtettek, hogy az Európa-politika inkább gazdasági vonatkozásban jelentkezik Bukarestben, és elsősorban a kormány, a diplomácia illetékességébe fog tartozni. A diplomácia új vezetője, a nemzetközi jogász Bogdan Aurescu volt már külügyminiszter Victor Ponta baloldali kormányában 2014–15 között, működésének lényege volt az, hogy kiemelt kapcsolatokat keresett főbb európai partnereivel. A 2015-ös migránsválsággal kapcsolatban Aurescu liberális elveket vallott, de akkor még nem is volt tétje álláspontjának, hiszen Románia nem volt migrációs célország. Ugyanakkor nem áttolta autistának nevezni az akkori migrációval kapcsolatos magyar intézkedéseket.

Az idézett államfői dokumentum szerint „[a román külpolitika háromlábú lesz](#): az Amerikai Egyesült Államokkal való stratégiai partnerség erősítése és kiterjesztése, valamint Románia szerepének és erőfeszítéseinek növelése az Európai Unióban, illetve a NATO-ban”.

A külpolitikai prioritások fenti sorrendje azt sugallja, hogy a Traian Băsescu elnök idején, 2005-ben meghirdetett külpolitika folytatására várhatunk. Az elmúlt években viszont az USA és az EU kül- és biztonságpolitikája távolodott, például a Kína-ellenes kereskedelmi embargó, az Oroszországgal való kapcsolatok (Északi Áramlat 2.) vagy akár a közép-keleti helyzet megítélésében. Johannis és a PNL nem válaszol arra, hogyan hidalja át Románia ezt a növekvő távolságot. Megítélésem szerint ez azt jelenti, hogy marad a mostani külpolitika összefüggéstelensége, ad hoc jellege. Az atlantisták és az Európa-pártiak szaporodó geopolitikai ellentétei lesznek várhatóan szomszédunk politikájának közepében. Eddigi megnyilvánulásából és az itt ismertetett választási programból az tűnik ki, hogy Johannis és a PNL az atlantista vonalat helyezik az előtérbe, de óvatosan, nem akarják nagy dobra verni.

2. Változóan konfrontatív és kooperatív regionális politika

Johannis az [elnökválasztási programjában](#) térségünkre nézve kijelenti: „éljünk normálisan, decensen mindazokkal, akik körülvesznek”. A szomszédok közül egyedül a Moldovai Köztársaságot említi, erősen [nacionalista](#) felhanggal, tagadva a szomszéd állam önálló nemzeti létét: „el kell mélyíteni a Moldovai Köztársaság Európai Integrációjának Stratégiai Partnerségét, az egységes népi, nyelvi, történelmi közösség elvének alapján” (78. oldal).

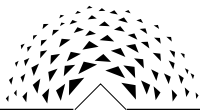
Johannis és az új kormányzat számára eszerint nincsen más konkrét szomszéd, sem Moldován kívül máshol élő románok, sem Romániában élő, a szomszédos államok nyelvét beszélő kisebbségek. Az erős nacionalista és egyoldalú atlantista hozzáállás nem tesz lehetővé egy koherens regionális politikát, és időnként érdekütközések várhatóak az európai hatalmakkal – lásd az energiapolitikát.

3. Problémákkal terhelt energia- és biztonságpolitika

Johannis programja nem érinti az Oroszországgal és Kínával való kapcsolatokat. Ami különös, hiszen a Krím anektálása után Romániának és Oroszországnak közös tengeri határa van, az orosz információs hadviselésnek kiemelt terepe az amerikai katonai támaszpontoknak otthont adó Románia. Kína lassan a Balkán fő infrastruktúra-építője, Oroszország energiapolitikai fontossága pedig hosszú távon megmarad. Márpedig Románia gázszükségletének a 20%-át a Gazprom biztosítja, és az orosz–ukrán tranzitegyezmény akadozik. Gázhiány esetében rövid távon a magyarországi gáztárolók segíthetnek, de az új román kormány a Magyarországgal való kapcsolatokról is hallgat. Az energiaügyi gondokat tetézi, hogy leállt a fekete-tengeri szénhidrogénüzlet is, aminek oka lehet a román gazdasági-politikai érdekcsoportok közötti küzdelem. Az új kormány nem nyilatkozott arról, hogyan oldja meg ezeket a gondokat, egyre problémásabb tehát a regionális energia- és biztonságpolitika. A regionális biztonságpolitika feszültebbé válhat amiatt is, hogy a Moldovai Köztársaságban a romániai jobboldal által támogatott kormánykoalíciós pártok konfrontatívabbak Oroszországgal. Ezen a területen legalábbis az információs, propagandaháború felfutására várok.

4. Nagyobb hangsúly a külpolitika információs, propagandisztikus megjelenésén

Aurescu új külügyminiszter kommunikációs felelős volt eddigi pozícióiban is, és támogatta a nemzetközi szervezetben való aktivizálódást mint információs és befolyásolási lehetőséget. Sikeres nemzetközi médiakampányt és lobbist szervezett a román tengeri felségterület bővítése érdekében. 2018-ban elnöki tanácsadóként ellenezte az izraeli nagykövetség Jeruzsálembé költöztetését, a német–francia páros érveit ismételve. Az új külügyi csapat tehát az információs, propagandisztikus tevékenységekben profi, és használni fogja ezen eszközöket már csak azért is, mert megítélésükben Románia imázsdeficitben szenved, és orosz információs agresszió éri.

Összefoglalásként elmondható, hogy az új kormány egy gazdaságilag, EU-politikában és regionális kapcsolatokban is egyre nehezebb helyzetben lévő állam külpolitikáját kell hogy rövid távon menedzselje, ami miatt kevesebb lehetőség lehet majd a komolyabb projektek kivitelezésére. Az ismertetett elvi és gyakorlati okok miatt is marad a hagyományos, kevésbé összefüggő hintapolitika, jelenleg az USA és az EU között. Mindez viszont a Nyugat periferiáján tartja továbbra is az államot, magyarán nem lesz lehetősége lényegileg beleszólni a számára fontos külpolitikai folyamatokba (pl. regionális energiabiztonsági ügyek, EU-reform) – ami Magyarországnak sem kedvez. Hiszen a mi érdekünk egy erős, demokratikus, gazdaságilag virágzó Románia.

PATAKY ISTVÁN

Az utóbbi egy-két esztendőben a magyar–román viszony alakulásának hullámváltozása döntő mértékben függött össze a bukaresti politikai instabilitással. Távol állunk attól, hogy Romániában kiszámítható hatalmi viszonyokról beszéljünk, a Viorica Dăncilă vezette szociáldemokrata kormány bukása után az viszont kijelenthető: Klaus Johannis államfő fogja meghatározni a bukaresti politikát a következő parlamenti választásokig. A jobbközép elnök eddig is irányította a külpolitikai stratégiát (a román alkotmány feljogosítja erre), de a PSD ellenzékbe vonulásával nincs olyan politikai tényező a pályán, amely érdemben megpróbálná korrigálni az államfő diplomáciai irányvonalát. Mire számíthat a regionális együttműködésre törekvő magyar kormány a Johannis-féle román külpolitikától? Folytatódik a nagyfokú elkötelezettség Berlin irányában, ami azt is jelenti, hogy a magyar–német viszony minőségét árgus szemekkel figyelik Bukarestben, s részben annak alakulása alapján „árazzák be” a magyar–román kapcsolatot is. Johannis viszonyulását az uniós politikához kismértékben ugyan, de befolyásolhatja a PSD háttérbe szorulása. Eddig – főleg Liviu Dragnea vezetése alatt – a szociáldemokraták kritikus hangokat fogalmaztak meg Brüsszel irányában. Ennek éles ellentétéként tartották fontosnak Johannisék az erőteljes „Európa-barát” külpolitikát. Mostapolitikai térfele a liberális USR vált potenciális ellenlábassá az államfő, illetve pártja, a jobbközép PNL számára. Így a föderatív Európát hirdető USR lehet az új viszonyítási alap a PNL-nek, ami egy patriotább román EU-politikát eredményezhet. Hogy nem teljes az összhang külpolitikai vonatkozásban a PNL-ben, azt jól mutatja az Ursula von der Leyen európai bizottsági (EB) elnökjelölt személye körül [kialakult vita](#). Rareș Bogdan, a PNL magyarellenes kirohanásairól is ismert újdonsült üstököse, aki jelenleg a párt strasbourgi csoportját vezeti, a német sajtó írásaira hivatkozva plagizálással vádolta meg a német politikust, de arról nem beszélt, hogy egy olyan négy évvel ezelőtti üggyről van szó, amelyben végül tisztázták az egykori védelmi minisztert. Ludovic Orban PNL-elnök nem sokkal a nyilatkozat után kimondatlanul is elhatárolódott Bogdantól leszögezve: Ursula von der Leyen szakmai és erkölcsi felkészültsége megkérdőjelezhetetlen, alakulata pedig támogatja a politikai megválasztását.

Folyamatosság van ugyanakkor a Magyarország számára kiemelten fontos migrációs kérdés bukaresti kezelésében. A Krónika című erdélyi napilapnak a témával kapcsolatban a román álláspontot ismertető Migrációs Főfelügyelőség azt nyilatkozta, hogy a bevándorlás ügyében Románia továbbra is elutasítja a kötelező kvótákat, az automatikus elosztást, illetve az uniós tagállamok szankcionálását. A hatóság szerint Bukarest számára ezek „vörös vonalakat” képeznek a téma kezelésében. Hozzáadték ugyanakkor, hogy Románia konstruktívan vesz részt minden olyan többoldalú egyeztetésen, amely az önkéntes vállalásra helyezi a hangsúlyt. Klaus Johannis elnök ez irányú hozzáállásában aligha lesz várható változás, az államfő ugyanakkor érezhetően kerüli a nyilatkozatokat, nyilvános állásfoglalásokat a migrációs témával kapcsolatban. A visegrádi csoport államaival ellentétben, a román elnök nem kívánja kiemelten kezelni a bevándorlás ügyét, és – Viorica Dăncilă volt miniszterelnökkel vagy Teodor Meleşcanu korábbi külügyminiszterrel ellentétben – kerüli a nyílt közösködést a V4 országaival. A Washington-barát, illetve oroszellenes éllel megerősített román–lengyel kapcsolat viszont kiemelt jelentőségű Bukarest számára, s várhatóan az is marad.

A magyar–román viszony minőségét nagyrészt az RMDSZ pozíciója határozza meg. Az elkövetkező egy évben nem várható a magyar párt kormánykoalíciós szerepvállalása, de a közeledés a PNL-hez már javában zajlik, sőt együttműködési megállapodás is született. A néppárti PNL és a liberális USR holdudvarában, elsősorban a két párthoz közel álló sajtóban megnyilvánuló fóbia Orbán Viktor miniszterelnök politikájával kapcsolatban nehezíti az államközi kapcsolatok javulását. Az utóbbi időben felerősödött az erdélyi gazdákat segítő magyarországi támogatások elleni médiaoffenzíva is. Johannist ugyanakkor a PSD politikusainál kevésbé befolyásolják a különböző sajtókampányok, sokkal inkább tanácsadóira figyel. Jót tehetnek a magyar–román együttműködésnek azok a gazdasági intézkedések, amelyek várhatóan kedvezni fognak a külföldi, elsősorban amerikai projekteknek. Lendületet kaphat a fekete-tengeri gázkitermelés, a Romániát Magyarországgal összekötő gázvezeték építése.

Az elnökválasztás, helyhatósági megméretés és a parlamenti választások által meghatározott egyéves időszakban az RMDSZ mozgástere szűkebb lesz, mint korábban, ami nem kedvez a magyar–román politikai együttműködésnek. Ellenben a magyar–német, valamint a magyar–amerikai kapcsolatok javuló tendenciája, Bukarest érdekeltsége a schengeni övezethez való csatlakozáshoz és egyéb olyan, a kelet-közép-európai térséget érintő uniós téma, amelyben Románia Magyarországgal közösen léphet fel, kiszámíthatóbbá teheti a kétoldalú államközi viszonyt.